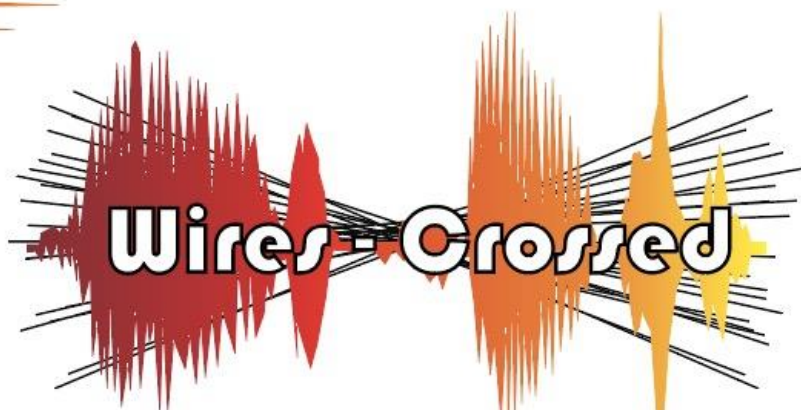

Komunitní výzkum
Wires Crossed

Aliance Lektorů a Konzultantů
Česká republika

**Developing Community Media to Mitigate
the Impact of Fake News**

Komunitní výzkum v rámci projektu Wires Crossed, Česká republika

Úvod

Tento dokument obsahuje shrnutí komunitního auditu provedeného na vzorku 103 respondentů v Moravskoslezském regionu. Audit byl proveden s využitím souboru nástrojů pro komunitní audit a v rámci projektu WIRES-CROSSED. Do auditu byla zahrnuta řada kvalitativních a kvantitativních otázek s cílem změřit jak kompetenční aktiva, tak potřeby v místní komunitě, pokud jde o IKT a mediální gramotnost. Účastníky byli dospělí – občané, studenti účastníci se odborné přípravy/vzdělávání, různí zainteresovaní pracovníci i zkušení odborníci v oblasti vzdělávání, učitelé a školitelé. Účastníci zastupují různé věkové skupiny a různé společenské statusy.

Metodika

Zapojení zúčastněných stran

V prosinci 2019 byla vytvořena akční skupina pro místní sdělovací prostředky, která má za cíl pomoci při provádění komunitního auditu. Byli informováni o cílech a plánovaných výstupech projektu WIRES-CROSSED. Členové místní skupiny nám pomohli oslovit účastníky průzkumu. Ve finále jsme dostali 103 odpovědí a na jejich základě jsme připravili tuto zprávu.

Díky aktuální situaci vzhledem k opatřením spojeným s onemocněním COVID 19 jsme uspořádali online workshop přes skype. Workshop se konal 13. dubna a zúčastnilo se ho 8 osob.

Sběr dat

Sběr dat proběhl na základě WIRES-CROSSED průvodce pro provedení komunitního auditu.

Byly shromážděny jak kvantitativní údaje (uzavřené otázky), tak kvalitativní data (otevřené otázky).

Původně bylo plánováno shromáždit maximum odpovědí během akce, kterou jsme plánovali 13 března, ale kvůli globálním změnám kvůli nemoci COVID 19 a omezením uplatňovaným českou vládou jsme museli toto setkání zrušit a jakékoliv shromáždění a dotazování tváří v tvář nebylo možné. S podporou našich zaměstnanců a místní skupiny jsme poslali písemnou

verzi dotazníku, telefonovali s účastníky a sbírali odpovědi e-mailem v doc nebo pdf formátu. Asi 20% dotazníků bylo vyplněno na papíře, naskenováno a zasláno e-mailem. Zbytek byl proveden ve formátu MS Word v počítači a zaslány e-mailem.

Tento postup trval déle, než bylo původně plánováno, ale jsme rádi, že jsme dosáhli potřebného množství odpovědí. V situaci, kdy v Česku nemáme možnost osobního setkávání, myslím, že je to velký úspěch.

Analýza dat

Byly použity metody analýzy dat a zjištění byla projednána a analyzována ve spolupráci se členy místní skupiny prostřednictvím videohovoru Skype a telefonu.

Všechna shromážděná data (pdf a doc soubory) byla zadána a analyzována pomocí MS Excel. Grafy obsažené v této zprávě byly také vytvořeny prostřednictvím MS Excel.

Nejčastější odpovědi byly izolovány z dotazníků a jsou součástí této souhrnné zprávy, stejně jako všechny důležité výsledky výzkumu.

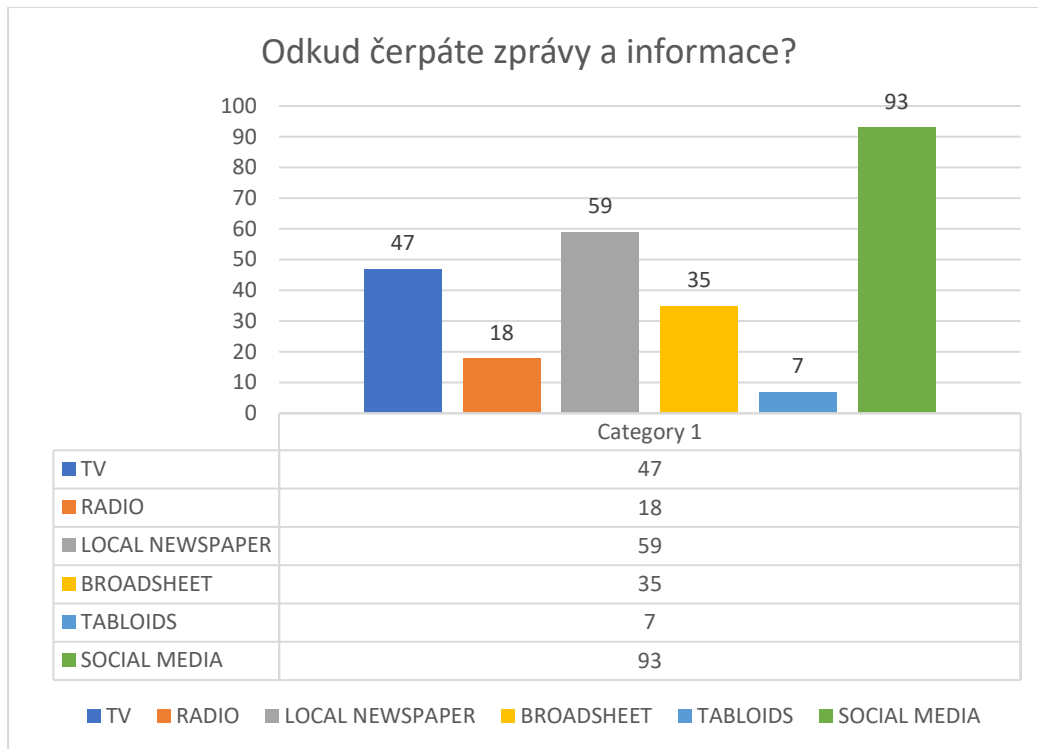
Výsledky a úvahy

Interpretace údajů získaných prostřednictvím otázek o mediální gramotnosti vedla k následujícím výsledkům:

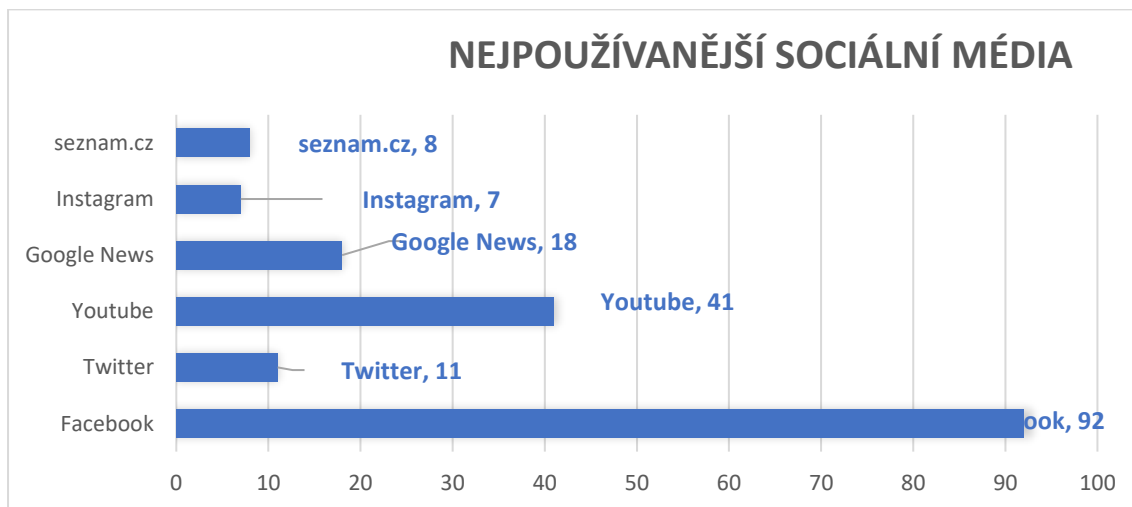
100 % respondentů (103) má přístup k internetu a má notebook a smartphone. To je pravděpodobně dáno tím, že jsme použili vzhledem k situaci shromažďování dotazníků pouze elektronickou cestou. Všichni respondenti museli obdržet e-mailem dotazník a veškerá komunikace byla telefonicky a e-mailem.

Více než 90 % respondentů používá sociální média k přístupu ke zprávám (graf 1), následovaný tradičními médii: místní noviny (57 %) a TV (46%). Očekávali jsme vyšší podíl tradičních médií, jako je televize, ale možná to dáno vybranou skupinou lidí, kteří se výzkumu účastní.

Většina jako zpravodajský zdroj používá Facebook, který je používán 89% respondentů a druhý Youtube s 44%. (Graf 2)

Graf 1: Přístup ke zprávám a mediálnímu obsahu

Graf 2: Přístup ke zprávám a mediálnímu obsahu prostřednictvím digitálních platforem

Na otázku: "Při prohlížení mediálního obsahu můžete snadno určit, na koho je článek zaměřen a proč?" žádný z respondentů neodpověděl "Nikdy". Většina odpověděla "často" s 48 odpověďmi, následovanými "Vždy" s 37 odpověďmi. 18 účastníků odpovědělo "Někdy".

Na otázku: "Jste schopni posoudit, z jakého pohledu je příběh vyprávěn?" stejně jako v předchozí otázce žádný z respondentů neodpověděl "Nikdy". Většina odpověděla "Často" s 50 odpověďmi, následovaná "Někdy" s 36 odpověďmi. 17 účastníků odpovědělo "Vždy".

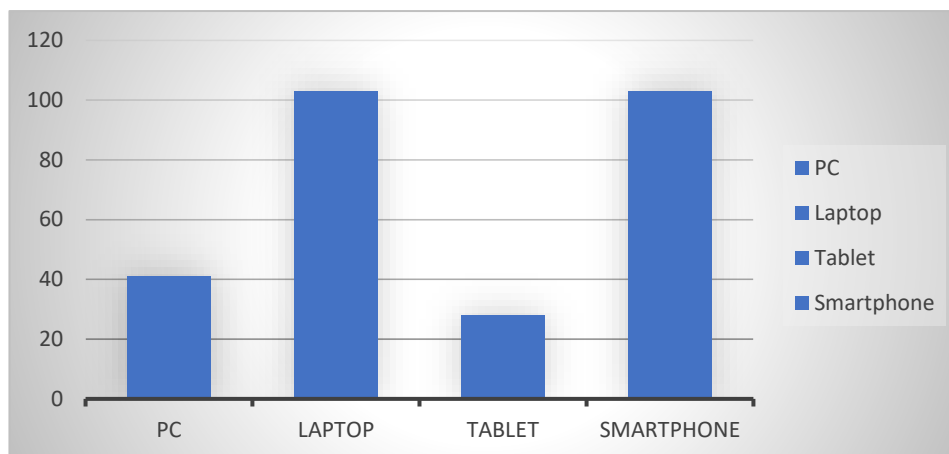
Ze skupiny 103 respondentů 78 je obeznámeno s termínem klik-návnada. Pouze 14 z nich neví a 11 účastníků si není jistých. Je zajímavé, že zatímco 78 účastníků je obeznámeno s termínem klik-návnada, většina z nich (39) uvedlo, že naletěli na klik-návnadu a jeden respondent zmínil že i přišel o nějaké peníze, z důvodu klik-návnady. Jako zdroj klik-návnad respondenti poukázali sociální média a zpravodajské portály.

Většina účastníků nikdy nekontroluje zdroj zpráv. Pouze 23% respondentů kontroluje „někdy“ většinou v případě, kdy mají nějaké pochybnosti, nebo zprávy vypadají podezřele. Obvykle lidé vybírají pro zprávy důvěryhodný kanál a později nekontrolují zdroj zpráv. Toto chování je podobné pro všechny druhy zpráv, blogy atd.

Většina respondentů (73) tvrdí, že si je vědoma případů falešných zpráv. 29 nezná žádný příklad fake news a 1 osoba neodpověděla na tuto otázku. Fake news zmiňované účastníky tohoto výzkumu byly většinou v souvislosti s COVID 19, politickými otázkami a reportážemi. Mnoho respondentů uvedlo fake news nejen jako čistou lež, ale i fakta vytržená z celého kontextu.

Interpretace údajů získaných prostřednictvím otázek týkajících se hodnocení mediálních aktiv vedla k následujícím výsledkům:

Přibližně 100% respondentů má smartphone a notebook (graf. 3). Totéž je zřejmé, pokud jde o přístup k internetu (100%). Přístup k PC má 41 respondentů a 28 z nich má přístup k tabletu.

Graf 3: Použitá zařízení

Účastníci hlásili mírně vysokou úroveň dovedností v oblasti ICT (10,7% základní, 60,2% střední, 29,1% pokročilé) a podobnou úroveň mediální gramotnosti (10,7% základní, 57,2% střední, 26,1% pokročilé). Většina respondentů 77 ze 103 se nezúčastnila mediálního vzdělávání. 26 respondentů uvedlo, že předtím zažilo nějaký druh školení s ohledem na média. Byly uvedeny dva typy školení. Jeden jako součást vysokoškolského studia a druhý jako součást celoživotního vzdělávání jako součást učitelské profese. 17 ze 103 respondentů má pracovní zkušenosti s médii. Výzkumu se účastnili někteří profesionálové pracující pro televizi a marketingové společnosti, někteří z účastníků pracují externě pro noviny nebo rádio, 3 respondenti pracují pro internetové mediální společnosti.

Vidíme určitý potenciál v dalším mediálním vzdělávání, protože pouze 31 ze 103 účastníků není ochotno zúčastnit se žádného mediálního školení. 16 je ochotno se takového školení v budoucnu zúčastnit a 56 odpovědělo, že neví.

Vysoký počet (73 %) by podpořila vytvoření komunitního zpravodaje nebo on-line kanálu, někteří účastníci vylučují finance ze své podpory. Vzhledem k tomu, že zbytek respondentů odpověděl na otázku "Nevím", na tuto otázku nebyla žádná negativní odpověď.

11 osob uvádí, že mají zájem o účast v místním mediálním týmu. 14 neví, 78 účastníků odpovědělo ne nebo nejspíš ne. Respondenti většinou projevili zájem o místní témata související se sportem, uměním, tradicemi a hudbou.

28 ze 103 respondentů zvažovalo spuštění blogu nebo kanálu YouTube, ale většina z nich odmítá blog o každodenních aktivitách z důvodu ochrany osobních údajů. Mají větší zájem o blog týkající se profesních nebo kulturních témat. Zbytek respondentů nechce s blogem začínat.

Interpretace údajů získaných prostřednictvím otázek týkajících se posouzení fyzického vybavení pro místní media vedla k následujícím výsledkům:

Více než polovina respondentů (74 ze 103) zná místo, kde mohou mít členové komunity přístup k IT a internetu. Většinou se zmínila veřejná knihovna a prostory Slezské univerzity. 38 ze 103 respondentů zná místní prostor, který by byl k dispozici zdarma nebo za malý poplatek místnímu mediálnímu týmu. Většina z nich zmínila školy, prostory radnice nebo Slezské univerzity.

Většina účastníků neznají žádné místní skupiny, které mají přístup k mediálnímu vybavení, 27 účastníků zmínilo místní mediální společnosti a Slezskou univerzitu, kde je také katedra mediálních studií. 2 z nich zmínili kluby "UpAir", ale protože dotazník byl anonymní, nezjistili jsme, co to znamená.

Respondenti poskytli smíšené odpovědi na otázku, který fyzický majetek by byl potřebný, ale nejčastější odpovědi zahrnovaly kvalifikovaný personál, zařízení, finanční podporu, a technické vybavení (notebooky, počítače, kamery, diktafon, záznamové zařízení atd.).

Shrnutí, doporučení a další kroky

Analýza naznačuje, že je třeba realizovat projekt WIRES-CROSSED v místní komunitě. Na jedné straně se účastníci považují za dostatečně vzdělané v IT, kteří mají dostatečnou úroveň mediální gramotnosti, na druhé straně jejich zdroje informací s velmi omezenou kontrolou původu mediálního obsahu ukazují, že je to příležitost rozvíjet projektové činnosti WIRES-CROSSED.

Ze 103 respondentů je 16 lidí, kteří jsou ochotni se zúčastnit některých školení v oblasti mediální gramotnosti, a 56 neví, což je dobrý potenciál pro realizaci takového vzdělávání do místní komunity. Stejně jako 11 lidí by se chtěli podílet na místním mediálním týmu nám ukazuje zájem a potenciál pro další rozvoj našich aktivit.

Doporučujeme, aby školení bylo na střední a pokročilé úrovni a velmi praktické.

Mnoho respondentů odpovědělo "nevím" pro účast na dalším vzdělávání nebo jiných činnostech našeho projektu. To znamená, že máme velkou skupinu, která se může zúčastnit, ale potřebují motivaci. Dalším doporučením je tedy zapojení motivačních strategií a aktivit s cílem přilákat tyto lidi pro další aktivity. V České republice budeme určitě potřebovat podporu našeho místního týmu.

S cílem podpořit zapojení komunity do projektových aktivit WIRES- CROSSED plánujeme vytvořit informační kampaň na podporu digitální mediální gramotnosti a podporu zapojení více místních lidí.

Wires - Crossed

JUGEND- &
KULTURPROJEKT E.V.

CARDET
CENTRE FOR THE ADVANCEMENT OF RESEARCH
& DEVELOPMENT IN EDUCATIONAL TECHNOLOGY

ACUMEN
TRAINING

Speha Fresia
SOCIETÀ COOPERATIVA

USTANOVA ZA | ADULT
OBRAZOVANJE | EDUCATION
ODRASLIH | INSTITUTION

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

“The European Commission’s support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.”
2019-1-DE02-KA204-006115